

УДК 94 : [070:17.022.1-044.372(477)] «192/193»

МОРАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РІВЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРЕСИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ЦІННІСНОЇ КРИЗИ У РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ 1920-1930-х рр.

Оксана Тарапон

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
Україна, 08401, Київська область, м. Переяслав-Хмельницький, вул. Сухомлинського, 30
e-mail: tarapon_o@mail.ru

Преса у Радянській Україні у 1920-1930-ті рр. виконувала подвійну функцію: з одного боку, виступала засобом ідеологічної обробки населення, з другого, – контролю та відображення ситуації на місцях через дописи власкорів і робількорівський рух. Матеріали газет – як центральних, так і місцевих – ретельно відстежувалися, рецензувалися відповідними партійними органами та скеровувалися у необхідне русло. За дописами проводилися перевірки окремих фактів, правопорушень, частина матеріалів направлялася до прокуратури й інших органів для розслідування та вжиття заходів.

Роль преси у забезпеченні національної політики радянської влади досліджували І. Михайлин, Г. Єфіменко; В.М. Букач розглянув українізацію періодичних видань; Л. Гриневич, Н. Гуменюк, Я. Дашкевич, Н. Королевич, Л. Лазебний проаналізували галузеву та спеціальну пресу. О.В. Вітринська розглянула радянську антирелігійну пресу як інструмент впливу на свідомість єврейського населення [1]. О. Тарапон простежила механізм інформаційної технології подачі матеріалів з метою ідеологічної обробки населення, поширення радянських цінностей [2]. Проблеми преси УСРР у контексті політики українізації досліджено у дисертаційній роботі О.А. Коляструк, де серед комплексу різних проблем розглянуто механізми впливу преси на масову свідомість населення, шляхи та методи впровадження радянських норм у громадське життя українського суспільства; деформацію національної свідомості під впливом преси [3]. Подальшого аналізу потребують питання використання преси як засобу формування ціннісних орієнтирів і відображення ціннісної кризи українського суспільства, морально-професійного рівня працівників засобів масової інформації.

Преса виступає багатим джерелом, що відображає ціннісні зміни у суспільстві, котре пристосовувалося до реалій радянської дійсності. Адаже через неї у маси поширювалися радянсь-

кі ціннісні установки. Централізація й уніфікація засобів масової інформації, позбавлення свободи творчості та насадження ідеологічних штампів, що у 1930-х рр. стало нормою, зумовили кадрову та загальну кризу у сфері друкованого слова. Оскільки пресу розглядали як зброю у поширенні радянської ідеології, морально-професійний рівень працівників друкованих органів показує у чийх руках опинилася ця зброя і хто, зрештою, формував мораль суспільства.

З 1920-х рр. влада усіляко заохочувала робількорівський рух, адже самі трудящі мали через пресу вести боротьбу за нове життя, проти «темряви», а радянська преса розглядалася як «могутня зброя у руках трудящих» [4]. З одного боку, робількорівський рух мав створювати певну ілюзію демократичності та прозорості суспільства. З іншого, – заохочення «кореспондентської» ініціативи знизу дозволяло краще контролювати соціум, влада тисячами ниток проникала у суспільне середовище, маючи у всіх його ланках власних агентів, котрі інформували про стан речей на місцях. Це становило певну специфіку роботи редакцій, оскільки дописи часто були низької якості, потребували перевірки та вчасного реагування. Однак, саме робількорівські дописи склали значну частину газетного матеріалу на місцях і частково центральної періодики. В умовах посилення кампаній «критики та самокритики» робількорівська діяльність викривала проблеми повсякденного життя, зловживання влади та прояви бюрократизму. З іншого боку, започатковувалася практика винесення на сторінки періодики міжособистісних непорозумінь і чвар, з'ясування стосунків, з усіма негативними наслідками. 1927 р. переяславська газета «Змичка» (Київська обл.) відзначала: «Часто трапляється, що пишуть лише тоді, як на когось сердяться або з кимсь посварились». Робилося застереження, щоб не перетворити газету «на орган лайки і брехні» [5]. Тому саме від морально-професійного складу редакцій залежали якість і змістове наповнен-

ня газет.

Якщо періодичні видання республіканського рівня комплектувалися більш якісними кадрами, то рівень роботи газет на місцях у значній мірі залежав від професійного та морального обличчя його співробітників і керівництва. Часто журналісти протягом 1920-1930-х рр. сигналізували про «перегини» та неподобства, які відбувалися у багатьох районах різних областей України: розбір господарських селянських споруд для потреб колгоспу; беззаконні дії сільської влади, зловживання, падіння моралі; масові факти безгосподарності, що приводило до втрати врожаю, понівечення громадського майна; биття дітей у школах [6] тощо. Дієвість подібних дописів і звернень редакцій в офіційні органи залежала теж від цілої низки чинників, не в останню чергу політичного характеру.

На якість роботи преси у 1920-і рр., крім ідеологічних чинників, впливали проблеми формування радянської періодики загалом, методів роботи, реорганізація її мережі, «тиражна війна» як на українському ринку, так і з боку загальносоюзних видань тощо. Але існування недержавних видавництв створювало певні можливості для журналістської роботи. У 1930-х рр. масові чистки та репресії зумовили катастрофічні кадрові проблеми. Періодично вище керівництво республіки вживало заходи щодо підготовки та перепідготовки українських газетних кадрів, зміцнення їх ідейно-теоретичного та загальноосвітнього рівня, але перевірки показували, що ці постанови залишалися переважно на папері [7]. У 1934 р. виявлені «кричущі політичні коректорські помилки» пояснювалися браком кваліфікованих і політично випробуваних кадрів коректорів, партійців, малокваліфікованістю, низькою зарплатою та перевантаженістю. Тому було визнано необхідним створення відповідних курсів, діяльність яких запроваджувалася при ВУКІЖ та мала фінансуватися державою [8].

Через низький професійний рівень співробітників редакцій і видавництв потерпала якість газет. До неприпустимих недоліків відносили: вміщення портретів вождів низької якості; невірні підписи під портретами (чи, навіть, друк портретів репресованих діячів під прізвищами діючих); безглузді скорочення, які могли нести певний підтекст, недоречні аббревіатури, безграмотні оголошення («рабочая сила – рабсила»); недолугі приклади з життя, що ілюстрували форми та методи пропаганди директив партії (наприклад, про організацію «політоблани» у Бердичеві); змістовні перек-

ручення, скорочення, різні підкреслення чи виділення у промовах високопосадовців, матеріалах з'їздів, пленумів тощо [9].

З іншого боку, цінності виживання, які стали домінуючими в умовах терору, зумовили поширення пристосуванства та падіння моралі суспільства, що не могло не позначитися на діяльності преси. Редакції багатьох газет, у тому числі центральних, комплектувалися з людей невисокого професійно-морального рівня. Так, у листі редактора обласної газети «Більшовицька правда» до М.М. Попова йшлося про «нечесні методи роботи» кореспондента газети «Комуніст» по Вінницькій обл. Викладаючи у своїх кореспонденціях факти, списані з постанов і матеріалів обкому, місцевих газет, він подавав їх як особисто зібрані, при цьому звинувачував «Більшовицьку правду» у бездіяльності [10].

Зростала тенденція подання у пресі неперевіреної або завідомо неправдивої інформації, часто органи друку дійсно ставали засобом чвар, зведення особистих рахунків, обливання брудом (навіть побутував термін «склочна газета» [11]). Формальне ставлення до подання в органах друку офіційної інформації часом приводило до повних курйозів. Так, з приводу заводської конференції по інтернаціональному вихованню на Макіївському заводі ім. Томського три донецькі газети подали перекручену інформацію про приїзд іноземної делегації та проведення приуроченої до цього інтернаціональної конференції. Оскільки жодна делегація не приїжджала, відповідальні працівники пояснювали, що матеріал подано вірно, бо конференція була, на ній виступали «живі люди», хібною став лише «шальний заголовок» повідомлення [12].

Низький професійний рівень редакцій багатьох газет 1930-х рр. зумовлював халатне ставлення до матеріалів, які друкувалися. Наприклад, вміщення суперечливої, або й прямо протилежної інформації на сторінках одного випуску. Так, газета «Вісті» в одному з номерів за лютий 1934 р. на першій сторінці у патетичному дусі подала інформацію про виконання плану Зінов'ївським заводом «Червона Зірка». А вже на третій сторінці вміщено статтю про суттєве недовиконання цим заводом планових показників, незважаючи на занижену програму (замість 6225 машин протягом півтора місяці першого кварталу випустили лише 2113). І цей матеріал повністю спростовував інформацію на першій сторінці [13].

У 1930-х рр. поширилася певна мода на критиканство, як своєрідний заміник профе-

сійного рівня, журналістської етики, демонстрації свого бойового духу у боротьбі за соціалізм. З другого боку, утвердилася практика помпезності та гіперболізації при показі успіхів і досягнень радянського будівництва у різних ділянках народного господарства, окремих об'єднань, установ тощо. У періодиці й офіційних матеріалах перевірок утвердився термін «очковтирательство» або «замилування очей» стосовно подання недійсної інформації. У цьому досить часто звинувачували центральне Радіотелеграфне агентство України (РАТАУ).

Наприклад, 3.03.34 р. редакція «Комуніста» вмістила повідомлення, надане РАТАУ, про чечельницький бурякорадгосп Вінницької обл. – про зразкову підготовку до весняної сівби, «бойову готовність» техніки і тому подібне [14]. У даному повідомленні під патетичною назвою «Готові до боротьби за 125 цент. буряків» йшлося про хороший стан сільськогосподарської підготовки, матеріально-технічне забезпечення, високий рівень кваліфікації працівників, а у першу чергу, партійного керівництва: «Цих успіхів домігся радгосп (директор Кужельовий, секретар партосередку Бакалов) за активної допомоги партвідділу та наслідком широкої популяризації серед робітників доповіді т. Сталіна і рішень XVII з'їзду ВКП(б). Проте, на цьому дирекція радгоспу не заспокоїлась. Тепер Радгосп порядком соцдопомоги надіслав буксирну бригаду з кращих робітників – ударників до дубино-верхівського бурякорадгоспу» [15].

Згодом редакція одержала інформацію від «Правди» та вінницького кореспондента, яка повністю спростувала ці дані та давала реальну картину по радгоспу – машини та реманент не відремонтовані або відремонтовані погано. У доповідній секретарю ЦК КП(б)У редакція «Комуніста» про «замилування очей» стосовно показників готовності до сівби наголошувала: «...маємо справу з черговим «ляпом» РАТАУ. То гірше, що недозволену легковажність РАТАУ виявляє не перший раз» [16]. Вже через два дні у черговій доповідній до ЦК зазначалося: «Протягом останніх тижнів «Комуністу» доводилося неодноразово відзначати неохайну, неуважну роботу апарату РАТАУ у подаванні до преси інформації про перебіг готування до сівби і самої сівби» [17].

Крім чечельницької історії, за матеріалами полтавського кореспондента та РАТАУ у «Комуністі» було вміщено статтю про нібито зразкову роботу полтавської МТС по укладанню договорів з колгоспами. Насправді ж началь-

ник політвідділу МТС повідомляв: «Кореспонденція ...про виробничі плани полтавської МТС – очковтирання». Або, за поданням РАТАУ «Комуніст» видрукував інформацію про обласний зліт трактористів Одещини, на якому, нібито, «з великою промовою виступив секретар обкому т. Вегер». Працівник одеської філії РАТАУ навіть подав до редакції скорочений виклад промови. Насправді ж т. Вегер на зльоті зовсім не виступав, газеті довелося давати поправку. «Очковтирательська інформація, подана кореспондентами РАТАУ, дезорієнтує читачів, підриває авторитет преси. Далі терпіти цей стан речей неможливо» – наголошувала редакція «Комуніста» [18]. З приводу відверто неправдивої інформації, вигадування журналістами та доповідачами абсолютно надуманих фактів (з деталями та подробицями) при висвітленні вагомих державних кампаній, влучну та лаконічну характеристику дано у довідці про висвітлення та пропаганду рішень XVII партз'їзду у газеті «Чорноморська Комуна» м. Одеси: «Дійсно, брешить, як очевидець» [19].

Непоодинокими були і факти використання органів друку для зведення особистих рахунків. У листі агронома Войтовецької МТС Вінницької обл. Н.І. Ушакова від 21.04.34 р. до т. Постишева йшлося про кричущий факт, коли у редакції газети Політвідділу було видрукувало 200 екземплярів листівок, які дискредитували його особистість на підставі «базарних склоків» і міжособистісних непорозумінь на національному ґрунті між його дружиною-полькою та співробітницею друкарні Політвідділу – єврейкою. Листівки поширювалися на вулиці та залізничній станції, кидалися на підводи, автомобілі, у вагони поїзда, що відходив на кордон Волочиськ, Одесу, Київ тощо [20]. У листі досить промовисто викладено стан людини, що стала жертвою наклепу. Відстоюючи власну честь, від чого у значній мірі залежало і службове становище та подальше життя, Ушаков вдавався до відповідної риторики та стилю «оправдальних» листів того часу: акцент на безґрунтовності поширеної інформації та її неперевіреності, наголос на своїй партійності та приналежності до радянської когорти спеціалістів (а отже натяк, що дискредитації піддано не тільки його особу, а й партію та цілий клас); виклад спростувальних фактів по суті справи із зустрічним звинуваченням на адресу опонентів і при цьому зауваження, що вчинок дружини, при його підтвердженні, він «глибоко засуджує» (як крок перестороги); короткий виклад своєї біографії, яка підтверджує «чистоту» соціального похо-

дження; підтвердження відданості партії і готовності до жертвовності заради її ідеалів («Після такої дискредитації слід би переїхати в другу область, та якщо партія накаже (виділення наше. – О.Т.), буду працювати далі») [21].

Промовистим є сам текст листівки із риторичними зверненнями: «Невже тов.Ушаков вважаєш себе комуністом і до цього часу ти «не знав», що твоя дружина є антисемітка? ...За 8 років сумісного життя, ти не міг перевищувати свою дружину» і т.д. [22]. Текст було цілком витримано у традиціях тоталітарної риторики: антисемітизм пов'язано із виступами класового ворога; знання національної політики, як політики «пролетарської солідарності трудящих всіх національностей», ставилося в обов'язок не лише кожному комуністу, але й дружині комуніста, «яка повинна бути помічником партії у справі переведення національної політики». Далі викладалася суть конфлікту про, начебто, образу на національному ґрунті. А як висновок ставилася вимога притягти до суворої партвідповідальності Ушакова, «який відповідає за вчинки дружини» та висловлювався «категоричний протест» редакції та робітників друкарні Політвідділу проти антисемітського виступу із вимогою проведення негайного товариського суду над Ушаковою [23].

З приводу даного інциденту було прийнято постанову Огрбюро ЦК КП(б)У щодо проведення спеціального розслідування, покарання винних, щоб «на цій помилці дати урок робітникам цього та інших Політвідділів МТС» [24]. Указані у наклепі факти не підтвердилися, було з'ясовано, що листівку видрукував за відсутності начальника Політвідділу МТС редактор газети без попереднього перегляду та погодження. Редактора було відсторонено від роботи у Політвідділі та поставлено питання про його звільнення з роботи у системі Політвідділів. Окремим наказом Політсектора Вінницького ОблЗУ про грубу політичну помилку попереджено начальників Політвідділів про їх персональну відповідальність за керівництво та партійну витримку преси Політвідділів [25].

В умовах масових репресій та істерії пошуку ворогів 1930-х рр. преса підмінила собою слідчі органи, друкуючи огульні звинувачення на керівників різних рівнів. При використанні преси для з'ясування стосунків підбиралися та відповідні гучні заголовки до статей. Так, у липні 1935 р. у газеті «Правда» у замітці «Благоденствующий подхалим» було звинувачено заступника голови чернігівського облвиконкому у низці антидержавних вчинків, які при

розслідуванні ЦК КП(б)У не підтвердилися. Журналіста зняли з роботи у редакції та притягнули до відповідальності [26].

Загалом у 1930-х рр. наклеп через органи преси став досить звичним і вкрай трагічним явищем [27]. Не в останню чергу причиною таких дописів ставали «зздрість і злоба». Наслідки наклепів і доносів часто були трагічними. Гучного розголосу 1936 р. набуло самогубство безпартійного доцента Держуніверситету Дніпропетровська Нескучаєва внаслідок цькування комсомольським активом і відстаючими студентами, котрі через газету «облили брудом», звинуватили у контрреволюції, назвали «пошляком чесного радянського громадянина». Досить характерною була і реакція першого секретаря Дніпропетровського обкому М.Хатаєвича: «Із цього сумного факту необхідно зробити всі висновки. В першу чергу слід кріпко набити морду редакції «Зорі», щоб не порочили людей без серйозної перевірки» [28].

Достатньо поширеним явищем були міжособні «тертя» та чвари між представниками редакцій окремих газет і владних структур, у тому числі силових. Так, з приводу висвітлення маневрів Київського військового округу у 1935 р. редакція газети «Комуніст» скаржилася до ЦК КП(б)У щодо відсутності умов для роботи журналістів, що відповідні працівники НКВД УСРР ігнорують їхню газету [29].

Не винятком були непорозуміння, взаємні звинувачення та склоки і між представниками редакцій газет і видавництва. Так, на початку жовтня 1935 р. у доповідній записці секретарю ЦК КП(б)У М.М.Попову секретар ЦК ЛКСМУ С.Андреев скаржився на недбале ставлення директора видавництва «Комуніст» т.Штоке до обслуговування редакції «Комсомолец України»: для газети виділено найгірші кадри, господарське обслуговування редакції кепське, машина газети видавництва самовільно використовується дирекцією видавництва тощо [30]. А вже у листопаді за заявою Штоке редактор «Комсомольця України» виправдувався перед ЦК КП(б)У з приводу вчасного незвільнення з роботи робітника, заарештованого як «ворога» [31]. Цей матеріал не має нічого особливого в умовах чисток і репресій. Однак, досить характерним є факт, що після скарги на діяльність директора видавництва «Комуніст» з боку представників комсомольської газети, негайно послідувала скарга з боку видавництва на засміченість ворожими елементами редакції цієї газети.

Оскільки газети використовували для по-

силення натиску з приводу тих чи інших господарчих, політико-ідеологічних кампаній, то преса, у першу чергу центральна, виступала своєрідним каральним органом і засобом внутріпартійної боротьби. Методи та стиль критики посадових осіб через періодичні видання досить красномовно охарактеризував керівник обкому Дніпропетровської обл. М. Хатаєвич, який у вересні 1934 р. з приводу «критики» за хід хлібоздачі в області у листі до т. Попова запитував: «...як слід розуміти ту скажену, істеричну кампанію, яка ведеться зараз на сторінках «Комуніста» проти Дніпропетровського керівництва. Що це, артилерійська підготовка, чи холостий шум?». Звинувачуючи редакцію «Комуніста» у «крайній недобросовісності всього цього крику» він заявляв: «На мене всі ці крики, що ми являємо нікудишніх, розгублених керівників, що ми саботуємо хлібоздачі і т.д. – справляють дуже мале враження. Але вони вносять розстройство і паніку замість мобілізації в низовий актив» [32]. У свою чергу, не без роздратування М. Попов відповідав, що жодної кампанії, тим паче «істеричної» не проводиться, а далі, з посиланням на вище керівництво, зазначав: «Те, що пишеться в «Комуністі» про хід хлібоздачі в Дніпропетровській області (рівно як і в других областях України) цілком і повністю витікає з відомих Вам досить добре рішень і оцінок ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)У, які приймалися з повним врахуванням настиглого області недороду» [33].

В умовах масового терору преса виступала засобом підготовки масової свідомості до проведення репресій щодо певної особи чи окремих груп, організацій тощо. А редакції, відповідно, мали будь-якими засобами забезпечувати виконання цих стратегічних завдань. Якщо можливо говорити про поняття журналістської етики у радянських офіційних мас-медіа 1920-1930-х рр., то вона зводилася до єдиної установки – морально-етичним вважалося все, що санкціонувалося вищим партійним керівництвом.

Таким чином, радянська преса показує деформацію ціннісних установок в Україні протягом 1920-1930-х рр. Централізація друкова-

них органів і поширення ідеологічних норм поступово позбавили журналістів свободи творчості. Масові репресії зумовили кадрову кризу, падіння морально-професійного рівня. У пресі все частіше друкувалася неперевірена, суперечлива або неправдива інформація. На сторінках газет публікувалися різні звинувачення та клеми, що мало трагічні наслідки. Періодичні видання використовували для з'ясування особистих стосунків, що свідчить про кризу моралі та деформацію цінностей суспільства.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Вітринська О.В. Радянська преса та література 1920-30-х рр. як інструмент впливу на релігійну свідомість євреїв України / О.В. Вітринська // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер.: Актуальні проблеми історії України. – 2014. – № 25. – С. 3-14.
2. Тарапон О. Преса як засіб ідеологічної обробки населення в Радянській Україні (1920-1930-ті рр.) / Оксана Тарапон // Наукові записки з української історії: зб. наук. ст. – Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М., 2016. – Вип. 39. – С. 47-54.
3. Коляструк О.А. Преса УСРР в контексті політики українізації (20-30-ті роки ХХ ст.): автореф. дис. ...к. іст. н.: 07.00.01 / Коляструк Ольга Анатоліївна; Національна академія наук України, Інститут історії України. – К., 2003. – С. 4.
4. Сількор до 10-х роковин Жовтня // Змичка – 1927. – 14 жовт. – № 15 (42).
5. Бесіда з сількорами //Змичка. – 1927. – 27 трав. – № (35).
6. Центральний державний архів громадських об'єднань України, ф.1, оп.20, спр.6438, арк.74-76, 125-128, 133-135, 156-157.
7. Там само, спр.6647, арк.89-90.
8. Там само, спр.6438, арк.61-62.
9. Там само, спр.6438, арк.24, 25; спр.6647, арк.176, 95-96.
10. Там само, спр.6439, арк.51-52.
11. Там само, арк.33.
12. Там само, арк.64-67.
13. Там само, спр.6438, арк.24.
14. Там само, арк.38.
15. Там само, арк.40.
16. Там само, арк.38.
17. Там само, арк.39.
18. Там само, арк.39.
19. Там само, арк.36.
20. Там само, арк.115.
21. Там само, арк.115-116.
22. Там само, арк.118.
23. Там само, арк.118.
24. Там само, арк.119.
25. Там само, арк.120.
26. Там само, спр.6647, арк.18.
27. Там само, спр.7111, арк.25-28.
28. Там само, спр.7004, арк.38, 23, 33.
29. Там само, спр.6647, арк.46.
30. Там само, арк.66-68.
31. Там само, арк.149.
32. Там само, спр.6439, арк.87.
33. Там само, арк.90.

Тарапон Оксана *Морально-професійний рівень працівників преси як відображення ціннісної кризи у Радянській Україні 1920-1930-х рр.*

У статті показано падіння морально-професійного рівня працівників радянських періодичних видань, що відображає ціннісну кризу суспільства в Україні перших радянських десятиліть. Публікація на сторінках газет неперевіреної, суперечливої та неправдивої інформації, різних звинувачень і наклепів стали поширеною практикою 1930-х рр. Періодичні видання використовували для з'ясування особистих стосунків, що свідчить про кризу моралі та деформацію цінностей суспільства в умовах радянської дійсності.

Ключові слова: працівники преси, редакції, робітники, морально-професійний рівень, деформація цінностей

Тарапон Оксана Морально-профессиональный уровень работников прессы как отображение ценностного кризиса в Советской Украине 1920-1930-х гг.

В статье показано падение морально-профессионального уровня работников советских периодических изданий, что отображает ценностный кризис общества в Украине первых советских десятилетий. Публикация на страницах газет непроверенной, противоречивой и неправдивой информации, различных обвинений и клеветы стали распространенной практикой 1930-х гг. Периодические издания использовали для выяснения личных отношений, что свидетельствует про кризис морали и деформацию ценностей в условиях советской действительности.

Ключевые слова: работники прессы, редакции, рабселькоры, морально-профессиональный уровень, деформация ценностей

Tarapon Oksana Moral and professional level of the press as display value crisis in Soviet Ukraine in 1920-1930's

The article represents some of the problems of professional level of employees of periodicals of Ukraine, their moral and ethical qualities.

The Soviet press shows a change of attitudes in Ukraine in 1920-1930's. The quality periodicals depended on the professional and moral level of their employees. There was created a network of Soviet periodicals, formed the working methods of journalists was increasing competition for circulation in 1920-ies. The government also encouraged ordinary people to posts in the newspapers, they cover the shortcomings and successes of Soviet construction. The quality of materials was often low. These factors and the state ideology influenced the work of journalists. Through repression began staffing problems, which dramatically reduced the quality press in the 1930s. In terms of terror was the main value of survival was anomie, neglected professional ethics of journalists.

Centralization of printing and distributing ideological norms gradually deprived journalists of creative freedom. On the one hand, newspaper articles exaggerated successes of Soviet construction, on the other hand, the massive spread criticism of the various companies and agencies. Mass repression caused staffing crisis, the decline of moral and professional level. The media are increasingly printed anecdotal, contradictory or false information.

In a totalitarian state media was a means of mass consciousness preparing to repression and journalists had to carry out party instructions.

The newspaper published various accusations and slanders that had tragic consequences. Periodicals used to determine relationships, indicating that the crisis of morality and deformation values of the society in conditions of Soviet reality.

Keywords: workers press, editorial, worker and peasant correspondents of the Soviet press, moral and professional level, deformation values

Рецензенти:

Кринко Є.Ф., д.і.н., професор

Михайлуца М.І., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 16.01.2017 р.